

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manna Animæ Sev Exercitium Facile Simul Et Fructuosum Illis, Qui Quoquo Modo Vacare Orationi Desiderant

Segneri, Paolo

Dilingæ, 1699

III. S. Franciscus Xaverius Indiarum Apostolus. Sicut sagittæ in manu
potentis, ita filij Excussorum. Ps. 1 26. v. 4

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48281](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48281)

quin gratiâ suâ assistat tibi specialiter sub vitæ exitum, tæque coronet, cum plerumque permittere non solet, ut, qui diu fecit, quidquid potuit ad vivendum bene, sub finem deinde prævaricaretur miserè, & malè moriatur. *In timore Domini esto totâ die: quia habebis spem in novissimo, & præstolatio tua non auferetur.* Prov. 23. v. 17. Et en, quid insuper hic velit insinuare tibi Apostolus, cum dicit: *Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis.* Vult, ut studeas consequi certitudinem prædestinationis tuæ inter morales summam, qualis est, quæ dependet à bonis operibus maximè abundanter & ultra debitum factis, ad quæ secundùm aliquos alludit hoc loco, dum non solum ait: *satagite, sed satagite magis,* hoc est, magis, quàm necesse sit: cum sit præter morem Dei, ut liberalitate se vinci

patiat, sed potius se demonstrare parcum erga parcos, ita largum & liberalem erga liberales. *Retribuet enim Dominus secundum Iustitiam meam.* Pl. 27. v. 26. Itaque non sufficit tibi solum subinde facere boni aliquid, hoc enim est commune etiam Reprobis, fac multum, & in dies amplius, hoc enim istorum non est proprium, sed Prædestinatorum, & eorum quidem, qui ex his sunt maximè manifesti. Unde si nôsse velis, te non solum esse inter eos, qui sunt vocati ad gloriam, sed electi, vide quàm sis sollicitus quotidie operandi bene. si multum facias boni, certus esto, te favore Dei non perseveraturum, ut non pecces aliquando, graviter, iniquum. *Alia satagite, ut per bona operacum vestram vocationem & electionem faciatis, hæc enim facientes non perdetis aliquando.*

III.

S. Franciscus Xaverius Indiarum Apostolus.

Sicut sagitta in manu potentis, ita filij Excussorum. Pl. 126. v. 4.

CONsidera filios excussorum hic dici ex communi sensu sacrorum Interpretum, omnes Justos, sed speciatim magnanimos Apostolorum successores. Omnes Justi sine dubio sunt filij excussorum, quia omnes pro Patribus suis Apostolos agnoscunt, quibus tribuitur titulus tam speciosus, quem audisti, quia duplici sensu illis convenit Activo scilicet & Passivo. Convenit Activo, quia, ut fideliter Christum sequerentur, excusserunt à

se non solum jugum Mundi, sed omnem ejus amorem & affectum, & curant quid ad hunc ullâ ratione permoveretur adeo ut nec pulverem vellet recantare pedibus, siquidem ille viveret, ut patris, inimicus Christi. Et magis convenit sensu Passivo, quia Apostoli sunt excussi ab omnibus per innumeratas persecutiones, rejecti, repulsi, calceati velut in cribro grana tritici, & utroque hoc sensu Justo omnes vocantur filij Excussorum, hoc est, filij coram, &

fuerunt Excussores, & filij eorum, qui fuerunt excussi. quia ab Apostolis Deo sunt geniti. In Christo IESU per Evangelium ego vos genui. 1. Cor. 4. v. 45. sed magis eorum filij vocantur magnanimi illorum successores, quia in hoc ipso eos imitari studuerunt, ut à se excuterent, quidquid habebant de mundo, quò melius possent animas reducere ad Christum, & ut pariter à mundo excuti sese paterentur. an talis tu es? Te ipsum interroga, & videbis, quam forte procul abis à titulo tam glorioso.

2. Considera, quomodo de hisce illis nobilioribus Apostolorum, hoc est, eorum successoribus in grandi officio reducendi animas ad Christum, hic vaticinetur Pfalter Regius, eos forte quasi totidem sagittas in manu validi sagittarij, hoc est, in manu Christi. quia ad unicum illius nutum, vel ejus Vicarij, prodigiosa celeritate erant deferendi usque ad ultimos Mundi limites: sicut sagitta in manu potentis, ita filij Excussorum. nec solum futuri erant agiles ad volandum, sed ad eundem recti, ad aggrediendum generosi, ad penetrandum instar sagittarum, durissima quævis corda profundi. Verum si ullus istorum hominum dici potest fuisse ejusmodi sagitta, certe is est magnus ille sanctus, cujus hodie specialiquodam affectu veneramur memoriam, Franciscus Xaverius, qui filius extitit Apostolorum tam genuinus per excellam eorum imitationem, ut non solum meritis sit nomen viri Apostolici cum multis aliis, sed Apostoli. Tu si quem ejus amorem profiteris,

ejus exemplo discas, ut etiam esse velis, quatum status tui ratio permittit, quasi sagitta in manu Domini tui, hoc est, JESU Christi, sagitta in manu potentis, ut cum nihil ipse possis, ille pariter te utatur ad libitum.

3. Considera, quomodo S. Franciscus Xaverius fuerit sagitta agilis ad volandum. Vix cognoverat voluntatem Domini ipsi declaratam per os Ignacij Patriarchæ sui, quamprimum non sumptis ad iter nisi unâ tunicâ, sacro Codice, & Breviario, quò promprior esset ad volatum, Româ abiit Olyssiponem, olyssipone Goam, Goâ ad Moluccas, hinc ad Melindas, Manavares, Malacenses, & tot alias gentes hæctenus ignotas Japonis, & Indiarum, ut decem annis duntaxat peragraverit plusquam centena millia miliarium, tantum, inquam, itineris confecit, quantum sufficeret ad circumdandum plusquam quater universum terrarum orbem. an putas ergo, si decem annis tantum præstitit, eum multas consumpsisse horas vanis commerciis, somno, voluptatibus, otio, uti tu facis? ò quam diversus es ab ejusmodi sagitta, dum adeo propriis adhaeres commoditatibus, ut non audeas pro obsequio Divino deserere illam tuam Patriam, Civitatem, Rempubicam, Domum, ubi videris majore tuo comodo versari! dic sanè DEO ad imitationem Sancti hujus gloriosi te quoque velle vivere abstractum ab omnibus. *Ecce ego mitte me. Isa. 6. v. 8. dic, ut te mittat, quò vult. Iace sagittam. 4. Reg. 13. v. 17. quia sagittarij est dis-*

sponsione.

sponere de sagitta & non sagittæ dis-
ponere de sagittario.

4. Considera, quomodo sagitta non
solum mirâ celeritate eò properet, quò
dirigitur, sed & rectitudine summâ.
Non est periculum vel minimum de-
flectendi à tramite, imò videretur
quasi oculata ad perspicendum sco-
pum, adeò rectâ ad eum tendit. Ita
fecit S. Franciscus Xaverius. semper
habuit præfixam oculis conversionem
genium, quæ erat scopus, ad quem
sciebat se ad Indos usque destinatum.
Unde ad eum etiam tantâ rectitudine
collinavit, ut nunquam dimitteret è
conspectu. nec divertere quidem per-
viam voluit paucis militaribus in pa-
triam suam, ut præsentis decrepitam
matrem recrearet. & hoc tamen fecit,
cum ab uno mundo, ut sic loquar,
transiret ad alium. Cogita proinde,
an ab aliis affectibus minus probis, ut
avaritiæ, superbiæ, ambitionis, vani-
tatis se transversum agi sit passus, ut à
cursu suo declinaret. Hæc est, quòd,
pro solatio spiritus plerumque solebat
incedere nudis pedibus, etiam per spi-
nas, seque demittebat, ut in itineribus
suis cuicumque sociorum famularetur
instar vilissimi servuli, in triremibus, in
hospitiis, in hospitalibus, ipsisque sta-
bulis, si aliud posceret conversio ani-
marum, non recusaret sustinere lega-
tiones amplissimas, admittere occur-
sus, divertoria, comitatus, & aula ob-
sequia etiam magnifica, sed tantâ vo-
luntatis abstractione, ut ab illis lætior
quàm unquam antea ad vilia sua offi-
cia rediret, siebaturque doctus cum do-

ctis, idiota cum rudibus, infirmus cum
infirmis, mæstus, cum mæstis, imò
quando lusor cum lusoribus, tunc
fuit rectitudo progressus. namque
suam quasi vitæ gloriam, sed Divini-
tate tu agis? o quantum in te potest
tui ipsius amor! Ille est, quare mo-
veritum agit, quò minus recte procedat
in omnibus. Procede militæ sagittæ
*Tanquam sagitta emissa in lucem des-
tinatam.* Sap. 5. v. 12. Procede recti-
mo ad scopum tuum volata.

5. Considera, si sagittam flecti
potenti manu vibratam, non debet
deri oculatam ad prospiciendum sco-
pum, quem petit, sed etiam cogitans
ad perumpendum quodcumque ob-
staculum, quod possit occurrere, ob-
ludique superandum, alio procedat
generosè. Ita fecit S. Franciscus Xa-
verius. En, quæ fuerit ejus generosi-
tas, non terruit eum Oceanus, portus
navigationes hodie dum formidabiles,
tunc verò temporis viæ perterritæ,
quæ rupes? qui gurgites? quæ fossæ?
qui torrentes? quæ frigora? quæ ce-
lores? quæ climata illi maligna? nihil
horum timuit. Erant inanimati, qui
illum retinere nitebantur ab insula
terribilis Insule Maurorum. & tamen
ipse proficisci voluit nec intubi-
to quidem contra venire tempore,
quæ illi certissima prælagerebantur. Le-
pius inter insectos lucæ petulenti-
tem à fronte aggressus est, nec rever-
batur, cum eam frequenter obvia ha-
buit eum his, qui ad eum lapidandum
magno numero venerant. Dicere
sufficiat, quòd in ipsasimas tendit in-
gressus.

gressum : & quamvis Regnum illud
vultissimum tot montibus clauderetur
& muris, qui omnibus fecerant im-
penetrabile, in ejus tamen limine ex-
tinguitus est. hæc est generositas in ob-
sequio Divino. Itane tu agis? O quam
facile te potius retro agi permittis à
quovis obstaculo minimo, quod oc-
currit. *Sagitta Ionathas nunquam redijt
retorsum.* 2. Reg. 1. v. 22.

6. Considera, laudes istas omnes,
quod tantâ velocitate rectitudine &
generositate procedat, nihil profutura
sagittæ, si denique eò non altè pe-
netraret, quod destinatur: hic quippe
est finis illam adhibendi in prælijs, ut
violenter traiciat hostes etiam eminus,
& sigillatim. Quis dubitet S. Fran-
ciscum Xaverium istâ fuisse præditum
violentia, sed innocenti, in gradu etiam
supremo? *Violenta sagitta mea abs-
que ullo peccato.* Job. 34. v. 6. pro argu-
mento sufficiat indicare numerum, &
qualitatem eorum, quos ille prædicando
convertit. si numerum spectes, suâ
manu plusquam duodecies centena
millia Idololatrarum sacro fonte ab-
luit. Hinc igitur collige, quot alienâ
manu jussit baptizari, ut tempus
haberet majora faciendi lucra animarû
Sagittæ tuæ acutæ: Populi sub te cadent.
Pl. 44. v. 6. si qualitatem spectes, fu-
erunt omnis generis homines etiam
maximè Barbari. qualem igitur fuisse
necesse est, illam Domini sagittam,
quæ corda illa lapidea potius quàm
carnea penetravit? sed ita est. *Sagitta
ejus quasi Viri fortis interfectoris, non
revertetur vacua.* Ierm. 50. v. 9. *Quin-
R. P. Pauli Segneri Manna Anima.*

que coronati Reges cesserunt hac con-
fixi sagitta, & diademata sua posu-
erunt ad pedes Francisci, ut ab ejus
manu sacri referrent Baptismatis lava-
crum. Id verò, quod plurimum de-
monstrat hujus vim sagittæ, erat no-
tabile discrimen, quod inter Con-
versos à S. Francisco Xaverio & conversos
ab alijs intercessit, tantum illi præ alijs
ostendebant fidei & fortitudinis in ser-
vandis promissis, quibus se Deo in
Baptismo obstrinxerant, nonne signum
hoc est altè in ipsorum animos pene-
trasse sagittam? *Sagittæ tuæ infixæ sunt
mibi.* Pl. 37. v. 3. sed hoc mirum esse
non debet, cum ille ad conversionem
populorum non solâ usus sit voce, sed
mille industrijs, quas illi ardor Spiri-
tûs flagrantissimus suggessit. Tu qua
polles vi penetrandi animas, quas for-
tè studes aliquando reducere ad De-
um? *Sagittæ parvulorum factæ sunt pla-
gæ eorum.* Pl. 63. v. 8. quare? quia non
fuit te prius possideri à brachio Do-
mini, uti par esset, ut deinde proficias,
& altas in alijs dehis plagas.

7. Considera sagittam, si rite
advertis, non habere insitam sibi vim
aut velociter, aut rectè, aut fortiter,
aut violenter penetrandi, rotam habet
à brachio jacientis. unde dicitur: *Sagit-
tæ potentis acutæ.* Pl. 119. v. 4. fac sagit-
tam debili brachio vibrari. qualiscun-
que sit, semper erit obrusa. Tunc est
acuta, cum forti brachio vibratur.
Ad eò enim tunc penetrat ad incima fe-
rienda viscera, ut carbonibus ardentes
ingerere videatur. *Sagittæ potentis acutæ
cum carbonibus desolatorijs.* Idem circa

Aaa asa nos

nos accidit. nobis ipsis nihil possumus ad feriendam corda, omnis nostra virtus à Deo est, eo solum discrimine inter sagittas illas è ferro vel chalybe, & nos homines, quibus Deus vult uti quasi sagittis: quod illæ non possint ullo modo repugnare brachio jaculantis, sed juxta impulsam, quem acceperunt, dum avolabant ab arcu, necesse sit eas procedere veloces, rectas, fortes, violentas ad quidlibet feriendum, non ita nos. Possumus enim verò nimium quantum resistere forti illi brachio, quod utitur nobis, quia sagittæ sumus liberæ. & ideo mirum non est, si conringat nos fieri quasi sagittas vibratas à parvulo. *Sagitta parvulorum.* Ratio est, quia non permitimus, ut Deus

disponat de nobis pro arbitrij potestate. S. Franciscus Xaverius se penitus permisit dextræ Divinæ, nec solum non resistit, sed vel maxime securus est: gentem impulsam, quem receperat Domino, cum illū expediret ad Indias, & idcirco tantum etiam præfinit à Dei Gloriam. *Sagitta fuit in manu potentis,* hoc est, sagitta, que nihil omnino facere per se ipsam voluit, sed totius se permisit gubernari à Deo, sine ullâ exceptione, etsi in ejus servituta esset immolanda. Tu es *sagitta manu potentis,* sed forte non es in manu potentis, quia non sinas te liberè adhiberi à Deo ad ipsius intuitum, ut illi maxime placeat.

IV.

Quantum glorificavit se, & in delicijs fuit, tantum datur illi tormentum, & luctum. Apoc. 18. v. 7.

1. **C**onsidera, duos esse quasi fontes omnium peccatorum in homine corrupto. Irascibilem, & Concupiscibilem. Concupiscibilis facit, ut homo contempto dictamine rationis tendat ad appetendas inordinatè proprias voluptates. Irascibilis facit, ut tendat ad appetendam propriam excellentiam. Ad Irascibilem potissimum referuntur peccata spiritualia, ad Concupiscibilem carnalia. Concupiscibilis facit, ut homo contra legem trahi se sinat ad amandas res creatas. Irascibilis facit, ut pro amore rerum creatarum quasi perduellis tergum

Deo vertat, qui eum prohibet. Hoc est, quod geminis his fontibus omnium peccatorum in Inferno respondent totidem fontes omnium peccatorum, atque adeò bifariam dividantur. Unum scilicet, & sensus. Pœna Divina speciatim responderet delictis partis Irascibilis, in quibus fundabatur Averſio à Deo. Pœna sensus speciatim responderet delictis partis Concupiscibilis, in quibus fundabatur Conſensio ad res creatas. Atque ita pœna tentat facit, ut homo luat voluptates illicitas, quibus olim fruebatur, ut corpori impatiens suo faceret satis. Pœna datur